

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการอ่าน

ในปัจจุบันนี้โลกเรามีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งวิทยาการเหล่านี้จะถ่ายทอดออกมาในรูปของหนังสือ ซึ่งเราจะหาความรู้ใหม่ ๆ เหล่านี้ได้โดยการอ่านเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เราได้พบสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ มาใช้ปรับปรุงและพัฒนาประเทศชาติของเราให้เจริญก้าวหน้าทันประเทศต่าง ๆ ในโลกได้

ในวงการศึกษานักเรียนและนักศึกษาได้อาศัยการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ในวิชาต่าง ๆ ไม่ว่าจะอ่านเพื่อค้นคว้าทำรายงาน หรืออ่านเพื่อหาความรู้ที่จะใช้ในการสอน หรือประกอบการเรียนจากการฟังครูสอนก็ตาม ต้องอาศัยการอ่านอย่างมาก การอ่านนอกจากจะมีส่วนช่วยเสริมในการเรียนในวิชาต่าง ๆ แล้วการอ่านยังมีส่วนช่วยเสริมการพูด และการเขียนให้ได้ผลดี เพราะการพูดและการเขียนต้องอาศัยประสบการณ์ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ตรงที่ได้จากของจริง หรือประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้จากการฟังหรือการอ่าน ถ้ายังอ่านมากข้อมูลที่จะมาประกอบการพูดและการเขียนยิ่งมากและกว้างขวาง ทำให้การพูดและการเขียนมีประสิทธิภาพสูง การอ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไปตามความสนใจและความต้องการที่มีส่วนสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในทางส่วนตัวและทางสังคม ซึ่งแต่ละคนย่อมมีจุดมุ่งหมายในการอ่านแตกต่างกัน เช่น

ก๊อ สวัสดิพิทาธิชัย (2496 : 4) และ รสา วงศ์ยังอยู่ (2509 : 5) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านที่สอดคล้องกัน คือ

1. อ่านเพื่อทราบเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ
2. อ่านเพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจ
3. อ่านเพื่อทราบถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อุบัติขึ้นในโลก
4. อ่านเพื่อทราบเรื่องราว และชีวประวัติของบุคคลสำคัญ
5. อ่านเพื่อทราบแนวความคิดของบุคคลในแต่ละยุค
6. อ่านเพื่อเรียนรู้ทัศนคติต่าง ๆ
7. อ่านเพื่อให้ตัวผู้อ่านเองเกิดความคิด

8. อ่านเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหามานานชนิดในโลกปัจจุบัน
9. อ่านเพื่อจะได้รู้ผิดรู้ถูก
10. อ่านเพื่อตนเองจะได้้นำความรู้จากการอ่านไปแก้ปัญหามานานในชีวิต
11. อ่านเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ
12. อ่านเพื่อช่วยให้เกิดการลงมือทำงาน

ส่วนสมิธ (Simth อ้างถึงใน Cleary 1957 : 82 - 83) ได้เสนอแนะแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ดังนี้

1. สามารถประมาณตนเองได้ถูกต้อง และมีความเข้าใจในเรื่องแรงจูงใจของบุคคลอื่น ๆ และของตนเองด้วย
2. เข้าใจปัญหาซึ่งคนเราจะต้องแก้ทั้งปัญหาที่กำลังเผชิญหน้าเราอยู่ในปัจจุบันและปัญหาที่จะตามมาในอนาคต
3. สามารถเพิ่มพูนความรู้ด้านค่านิยมในทางจิตใจและความงาม
4. สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และมีความเข้าใจคนอื่น ๆ
5. เข้าใจวัฒนธรรมของชาติและมีความเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น ๆ ซึ่งมีวัฒนธรรมและพื้นฐานทางวัฒนธรรมแตกต่างไปจากตน
6. เรียนรู้สาเหตุเบื้องต้นของความขัดแย้งระหว่างบุคคลและความขัดแย้งระหว่างชาติ และรู้จักพิจารณาอคติของตัวเองอย่างฉลาดและมีเหตุผล

จากจุดมุ่งหมายของการอ่านข้างต้นนี้พอจะสรุปได้ว่า คนเราอ่านหนังสือด้วยจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

1. อ่านเพื่อแสวงหาความรู้ การอ่านแบบนี้เป็นการอ่านที่มีประโยชน์ต่อชีวิต
2. อ่านเพื่อแสวงหาความบันเทิงใจ การอ่านแบบนี้เป็นการใช้เวลาเพื่อการพักผ่อน แสวงหาความสุขใจ

ลักษณะการอ่าน

การอ่านสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การอ่านออกเสียง (Oral Reading)
2. การอ่านในใจ (Silent Reading)

การอ่านออกเสียง (Oral Reading)

การอ่านออกเสียง หมายถึง การอ่านให้ผู้ฟังได้ยิน นอกจากนี่ยังรวมถึงการอ่านให้ผู้อื่นได้ยินเสียง การอ่านออกเสียงเป็นการแปรสื่อสารจากระบบตัวอักษรไปสู่เสียงของคำที่อ่าน และเพื่อให้ผู้อ่านออกเสียง เข้าใจสิ่งที่อ่านด้วย ก็ต้องใช้ระบบแปรเสียงของคำที่อ่านเป็นความหมาย อีกค่อหนึ่ง (มณิรัตน์ สุกโชติรัตน์ เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา Remedial Reading : 1)

วัตถุประสงค์ของการอ่านออกเสียง ประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 335) และ มณิรัตน์ สุกโชติรัตน์ (เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา Remedial Reading : 1) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการอ่านไว้สอดคล้องกัน แต่พอสรุปรวบรวมได้ดังนี้

1. เพื่อฝึกทักษะในการอ่าน และค้นหาข้อบกพร่องในการอ่านของนักเรียน
2. เพื่อให้เกิดความรื่น เรียงและเพลิดเพลิน
3. เพื่อฝึกลีลาการอ่าน ทำให้รู้สึกถึงความไพเราะของวรรณคดี
4. เพื่อเผยแพร่เนื้อหาให้ทราบทั่วกัน

การอ่านในใจ (Silent Reading)

การอ่านในใจเป็นลักษณะของการรับสารผ่านทางสายตา ตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์หรือรหัสของสารที่ผู้เขียนส่งมาถึงผู้อ่าน เมื่อผู้อ่านรับตัวอักษรแล้วก็ส่งไปที่สมองตีความหมาย (ประภาศรี สีหอำไพ 2524 : 333) ส่วนมณิรัตน์ สุกโชติรัตน์ (เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา Remedial Reading : 2) กล่าวว่า การอ่านในใจเป็นการแปรสื่อสารจากระบบตัวอักษรไปสู่ความหมายโดยไม่ต้องออกเสียงคำที่อ่าน แต่ถ้าผู้อ่านอ่านแล้วยังได้ยินเสียงตนเองอยู่ในใจก็ไม่จัดว่าเป็นการอ่านในใจ

การสอนอ่านในใจควร เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา แต่ข้อสำคัญที่ต้องคำนึงถึงก็คือ ควร เริ่มสอน เมื่อ เด็กอ่านออกเสียงได้ถูกต้องดีแล้ว

ในการอ่านในใจเป็นการอ่านที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจับใจความ นอกจากนั้น ประภาศรี สิทอำไพ (2524 : 333) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านในใจไว้ดังนี้

1. เพื่อรับรู้เรื่องที่อ่าน สามารถสรุปใจความได้ถูกต้องรวดเร็ว
2. เพื่อเข้าใจมโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดโดยการเขียนหรือบอกได้
3. ตีความหมายคำและข้อความได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียน
4. อภิปรายความรู้สึก ความคิดเห็นของตนต่อเรื่องที่อ่าน
5. วิเคราะห์เรื่องอย่างมีเหตุผล ตามเกณฑ์วิจารณ์หนังสือ
6. เพิ่มพูนความสามารถ สร้างอุปนิสัย และทัศนคติที่ดีต่อการอ่านตลอดจน เสริมรสนิยมในการอ่าน
7. สามารถเลือกหนังสืออ่านที่มีประโยชน์ใช้อ้างอิงได้
8. ฝึกทักษะในการอ่านและฝึกอัตราเวลาในการอ่านให้เร็วขึ้น
9. จัดบันทึกความรู้ไว้ เพื่อไว้ใช้เป็นวัตถุดิบในการเขียนและการพูดต่อไป

ข้อแตกต่างระหว่างการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ

ลักษณะการอ่านทั้งสองแบบ คือการอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ มีส่วนที่เหมือนกันก็คือ เป็นการถ่ายทอดภาษาอักษรออกมาเป็นความคิด แต่ก็มีข้อแตกต่างอยู่หลายประการด้วยกันดังที่ อัมพร สุขเกษม (2520 : 7) ได้กล่าวไว้ คือ

1. การอ่านในใจเป็นการถ่ายทอดตัวอักษรออกมาเป็นความคิดโดยตรง แต่การอ่านออกเสียงเป็นการถ่ายทอดตัวอักษรออกมาเป็นเสียง และถ่ายทอดเสียงนั้นออกมาเป็นความคิด ดังนั้นการอ่านในใจจึงง่ายกว่า ด้วยเหตุที่มีขั้นตอนน้อยกว่า
2. การอ่านในใจนั้นช่วยให้เราทราบความหมายโดยรวดเร็วกว่า จับใจความสำคัญได้มากกว่า โดยเหตุที่เราสามารถอ่านข้อความผ่านไปเร็ว ๆ และอ่านจับใจความสำคัญอย่างเข้าใจ แต่การอ่านออกเสียงจะไม่สามารถอ่านตอนใดตอนหนึ่งผ่าน ๆ ไปได้เลย เพราะเราต้องอ่านทุกตัวอักษร

3. การอ่านออกเสียง เป็นการอ่านเพื่อผู้ฟัง แต่การอ่านในใจเป็นการอ่านเพื่อตัวเอง ดังนั้นการอ่านออกเสียงจึงต้องคำนึงถึงผู้ฟัง เป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องจัดจังหวะการอ่านให้เหมาะสมกับผู้ฟัง

4. การอ่านในใจทำให้เข้าใจเรื่องราวได้เร็วกว่าการอ่านออกเสียงเพราะสามารถเลือกอ่านเฉพาะตอนที่สำคัญได้ ไม่ต้องอ่านทุกตัวอักษร ทำให้อ่านผ่านไปได้อย่างรวดเร็ว ถ้ารู้สึกว่าจะไม่เข้าใจก็ย้อนกลับมาอ่านใหม่อีกโดยเสียเวลาน้อยกว่าการอ่านออกเสียง

ปัญหาการอ่าน

เด็กแต่ละคนมีความสามารถทางการอ่านไม่เหมือนกัน บางคนอ่านได้ง่าย รวดเร็ว และคล่องแคล่ว ในขณะที่เด็กอีกจำนวนหนึ่งอ่านได้ช้าและเกิดปัญหาต่าง ๆ ในการอ่าน จากผลการศึกษาของเพ็ญแข สุภิกิตย์ (2526 : 71 - 79) ปรากฏว่ามีปัญหาการอ่านดังนี้

1. การออกเสียง ร, ล ไม่ชัด
2. การออกเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ผิด
3. อ่านซ้ำตะกุกตะกัก ไม่คล่อง ใช้วิธีสะกดคำ
4. การอ่านผิดวรรคตอน แบ่งวรรคตอนไม่ถูก
5. การอ่านคำควบ ว ไม่ถูก
6. การใช้นิ้วชี้ตามที่อ่าน
7. การวางหนังสือห่างจากตาไม่ถูกต้อง
8. การวางท่าทางขณะอ่านไม่ถูก
9. การอ่านคู่ตัว
10. การทำปากขมุขมิมิ
11. การอ่านไม่ออกต้องอาศัยผู้อื่นอ่านให้ฟัง
12. การจับใจความในการอ่านไม่ได้
13. การอ่านตกหล่น ข้ามคำ
14. การจับใจความในการอ่านออกเสียงไม่ได้
15. การอ่านในใจโดยการอ่านออกเสียง
16. ช่วงความตั้งใจสั้น ขาดสมาธิ
17. การอ่านอักษรสลับที่

18. การอ่านหลงบรรทัด
19. การออกเสียงพิมพ์ในลำคอ
20. การโคลงศรีษะไปมาเวลาอ่าน
21. การอ่านย้อนคำ อ่านซ้ำ
22. สายตาคิดปรกติ หยิดา ขมวดคิ้ว
23. การอ่านเพิ่ม เต็ม หรือแทรกคำเข้าไป
24. การอ่านไม่ชัด อวัยวะออกเสียงผิดปกติ

จะเห็นได้ว่า เด็กมีปัญหามากมายในการอ่าน ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไข และวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีวิธีการหนึ่งก็คือให้เด็กได้ฝึกทักษะในการอ่านมาก ๆ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการส่งเสริมการอ่าน

การส่งเสริมการอ่าน

เนื่องจากเด็กบางส่วนมีปัญหาในการอ่าน ทำให้การอ่านเชื่องช้า และการอ่านมีความสำคัญมากในการดำเนินชีวิต บุคคลที่มีความสามารถพิเศษในการอ่านมักจะได้รับความสำเร็จก้าวหน้าในการประกอบอาชีพรวดเร็วกว่าคนที่อ่านได้น้อยและอ่านได้ช้า โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาการอ่านหนังสือ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้ที่อยู่ในวงการศึกษจะต้องติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการอย่างใกล้ชิดอยู่เสมอ จึงต้องอาศัยหนังสือและสิ่งพิมพ์เป็นปัจจัยสำคัญ

สภาพการอ่านของเด็กไทยโดยทั่วไป สุกิจ นิมมานเหมิน (2514 : 2 อ้างถึงใน ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์ 2520 : 17) ได้กล่าวว่า เด็กไทยอ่านหนังสือออกมีจำนวนพอสมควร แต่คนที่ใฝ่ใจในการอ่านและเพิ่มพูนสติปัญญาความรู้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นไปนั้นยังมีจำนวนจำกัด จึงควรส่งเสริมให้เด็กอ่านและรักการอ่าน ซึ่งต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมในการแนะนำให้เด็กอ่านอย่างค่อเนื่อง

ดังนั้นการแนะนำและส่งเสริมการอ่านจึงเป็นงานบริการที่สำคัญอย่างหนึ่งของห้องสมุดจัดขึ้นเพื่อชักจูงและส่งเสริมผู้คนที่เข้ามาใช้บริการห้องสมุด มีความเข้าใจในเรื่องของหนังสือ รู้จักวิธีการอ่าน วิธีเลือกใช้หนังสือ วิธีสร้างวิจารณญาณในการอ่านให้อ่านเป็นและเกิดนิสัยรักการอ่าน

กุลลาบ มัลลิกะมาส (2511 : 2 อ้างถึงใน ธาตุศาสตร์ วชิรปริชาพงษ์ 2520 :

17) ได้เสนอวิธีการส่งเสริมการอ่านพอสรุปได้ดังนี้

1. ให้เด็กอ่านหนังสือพร้อมกับมีกิจกรรม
2. ให้อ่านหนังสืออ่านเล่นที่เด็กชอบ โดยไม่ต้องคำนึงถึงเนื้อเรื่องมาก
3. ผู้ใหญ่ต้องติดตามชี้แจงในสิ่งที่ถูกผิดเสมอ
4. ให้เด็กเลือกอ่านได้อย่างเสรี

ส่วนสันทัด อินทริกานนท์ และคณะ (2522 :39-40) ได้แนะนำวิธีการง่าย ๆ ในการเร้าให้เด็กอ่านหนังสือดังนี้

1. การเล่านิทานให้เด็กฟัง เด็ก ๆ ชอบฟังนิทานกันทุกคน เมื่อฟังนิทานแล้ว หากไม่จับก็อยากติดตามเรื่อง ครูก็แนะนำให้อ่านต่อเอง
2. เล่าเรื่องในหนังสือให้เด็กฟัง ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ เช่น เรื่องสัตว์ประหลาด ซึ่งถ้าเด็กสนใจจะสามารถไปหาอ่านเพิ่มเติมได้
3. แนะนำหนังสือแก่เด็ก ทั้งนี้โดยครูนำเอาหนังสือมาอภิปรายกันในชั้น พูดถึงสิ่งที่น่าสนใจ สิ่งที่ควรรู้อื่น ๆ เช่นนี้จะทำให้เด็กรู้สึกอยากอ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ เพิ่มขึ้น
4. ให้เด็กดูหนังสือภาพ เด็กทุกคนชอบดูภาพ ฉะนั้นการให้เด็กได้ดูภาพจากหนังสือจะช่วยให้เด็กมีความสนใจในหนังสือมากขึ้น มีความต้องการที่จะอ่านยิ่งขึ้น
5. ให้เด็กได้ฟังวิทยุ ชมรายการจากโทรทัศน์ หรือดูภาพยนตร์ในรายการบางรายการที่มีเรื่องราวพาพิงถึงเรื่องในหนังสือ เมื่อเด็กได้ฟังหรือได้ชมรายการนั้น ๆ แล้วอยากทราบรายละเอียดก็จะหาหนังสือมาอ่านด้วยตนเอง

จากการค้นคว้าข้างต้นจะเห็นได้ว่า นอกจากครูจะเป็นผู้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแล้ว ห้องสมุดก็เป็นสถานที่ที่สำคัญอีกที่หนึ่งที่สามารถส่งเสริมการอ่านของเด็กได้เป็นอย่างดี

ห้องสมุดโรงเรียนกับการส่งเสริมการอ่าน

ห้องสมุด เป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียน เปรียบเสมือน "ศูนย์การเรียนรู้" และห้องสมุดที่ดีจะถือเอามาส่งเสริมการอ่าน เห็นจุดมุ่งหมายข้อหนึ่งเสมอ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการส่งเสริมการอ่าน เป็นหัวใจของการบริการห้องสมุดก็ได้ โดยเฉพาะห้องสมุดในระดับประถมศึกษาจะต้องเน้นการส่งเสริมการอ่านเป็นพิเศษ เนื่องจากการเรียนในระดับประถมศึกษานั้นนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานในการอ่าน (รัฐจวน อินทรกำแหง และนวลจันทร์ รัตนากร 2521 : 11)

สำหรับเพอร์ตัน (Purton 1962 : 12) ได้กล่าวถึงห้องสมุดโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ห้องสมุดควรเป็นที่ซึ่งเปิดทางไปสู่การสร้างนิสัยรักหนังสือตลอดกาล
2. ห้องสมุดควรจัดหนังสือสำหรับการอ่านในยามว่างให้นักเรียนสามารถเลือกได้อย่างกว้างขวางมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
3. ห้องสมุดควรมีหนังสืออ้างอิง หรือหนังสือที่ให้ความรู้พอเพียงกับความต้องการของนักเรียน
4. ห้องสมุดควรเป็นที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากหนังสืออย่างเต็มที่
5. ห้องสมุดควรเป็นที่อบรมสั่งสอนให้เด็กรู้จักระดับระครองหนังสือ
6. ห้องสมุดควรเปิดโอกาสให้เด็กที่ขาดแคลนหนังสืออ่านได้มีเวลาเพลิดเพลินกับการอ่าน
7. ควรจะใช้ห้องสมุดเพื่อเป็นที่เสนอแนะหนังสือแก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้อ่านหนังสือดี ๆ และมีคุณค่า
8. ควรใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่กระตุ้นให้นักเรียนอยากอ่านหนังสือที่บ้านและคิดรวบรวมหนังสือตั้งเป็นห้องสมุดของตนเองขึ้นในบ้าน
9. ห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนควรประสานงานกันโดยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นสมาชิก มีการจัดตั้งชุมนุมห้องสมุดและจัดกิจกรรมต่าง ๆ

นอกจากนั้น สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงค์ (2521 : 56) มีความเห็นว่าควรให้บริการแนะแนวการอ่านให้แก่นักเรียน เป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อส่งเสริมและยกระดับการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้น ช่วยแนะนำหนังสือที่แต่ละคนสนใจ รวมทั้งเสนอแนะหนังสือที่น่าสนใจอื่น ๆ อีกด้วย ส่วนฟาร์โก (Fargo 1954 : 22-24) มีความเห็นสอดคล้องกับการดีเนอร์

(Gardiner 1954 : 6) และราฟ (Ralph 1962 : 10) เกี่ยวกับหน้าที่ของห้องสมุดไว้ตรงกันคือ ห้องสมุดมีหน้าที่ส่งเสริมการอ่านของนักเรียนให้ดีขึ้นโดยการแนะนำการอ่านให้นักเรียน

จากการค้นคว้าข้างต้นพอสรุปได้ว่าการส่งเสริมการอ่านเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นหน้าที่ที่สำคัญของห้องสมุดที่ควรจัดให้นักเรียน เพื่อกระตุ้นและสร้างนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน

หลักการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ห้องสมุดจัดขึ้น เป็นการจัดงาน เพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยมีครูบรรณารักษ์ เป็นผู้ดำเนินการตลอดจนควบคุมดูแลรับผิดชอบในกิจกรรมนั้น ๆ ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกครั้ง วาณี ฐาปนวงศ์สานติ (2521 : 7-8) และ ธาดาศักดิ์ วชิรปริษาพงษ์ (2522 : 119) ได้กล่าวไว้คล้ายคลึงกันว่าในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านครูบรรณารักษ์จะต้องคำนึงถึง

1. วัตถุประสงค์ในการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีหลายชนิดแต่การจะจัดกิจกรรมประเภทใดก็ตามต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดว่ามีความมุ่งหวังอะไร ผลที่ได้รับสมความตั้งใจหรือไม่ เช่น เพื่อให้รักการอ่าน เพื่อเชิญชวนให้มาใช้บริการของห้องสมุด หรือเพื่อรู้จักวิธีการศึกษาค้นคว้า ฉะนั้นบรรณารักษ์จำเป็นต้องวางจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมทุกครั้งเสียก่อน เพราะกิจกรรมแต่ละประเภทจุดมุ่งหมายจะไม่เหมือนกัน

2. จัดเพื่อใคร หมายถึงใครเป็นผู้รับบริการหรือร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น และได้รับประโยชน์โดยตรง เช่นจัดเพื่อนักเรียน เพื่อครู หรือทั้งนักเรียนและครู เป็นต้น สำหรับห้องสมุดโรงเรียนส่วนมากนักเรียนก็จะเป็นผู้รับผลในการจัดกิจกรรมแทบทุกชนิด ส่วนผู้สอนนั้นเป็นผลพลอยได้

3. เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์แน่นอนและทราบว่าใครเป็นผู้รับบริการนั้นแล้ว ครูบรรณารักษ์ก็ต้องพิจารณาหรือใช้พิจารณาว่าจะจัดกิจกรรมชนิดไหนจึงจะเหมาะสมที่สุดกับวัตถุประสงค์และบุคคลที่จะได้รับ เช่นถ้าต้องการให้เด็กเล็กสนใจต่อการอ่านหนังสือก็ควรจัดการเล่านิทาน ถ้าเป็นเด็กโตก็ใช้วิธีการเล่าเรื่องหนังสือแทนการเล่านิทาน หรือใช้วิธีเดาตัวละครจากหนังสือ เล่มที่นำสาอ่านให้ฟัง

4. การประเมินผล เมื่อการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งสิ้นสุดลง ควรจะมีการประเมินผลงานว่าการจัดกิจกรรมนั้น ๆ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีอะไรที่คิดแล้ว และอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นถ้าจะจัดอีกในโอกาสต่อไป

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน

การบริหารงานห้องสมุดต้องคำนึงถึงกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียนหรือจูงใจให้นักเรียนเข้ามาใช้ห้องสมุดให้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ครูบรรณารักษ์จึงควรมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 34)

1. ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสเข้าห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีเวลาว่าง พร้อมทั้งครูควรแนะนำหนังสือต่าง ๆ เพื่อให้เด็กอยากอ่านและยืมไปอ่านในที่สุด
2. จัดห้องสมุดให้สะอาดตา น่าสนใจ หนังสือควรใหม่มีสีสันที่ปกสะดุดตา ถ้ามีหนังสือชำรุดต้องซ่อมให้สวยงาม
3. ห้องสมุดควรเปิดบริการตลอดเวลาเรียน
4. จัดบริการแนะนำการอ่านให้แก่เด็กที่อ่านช้า
5. จัดมุมหนังสือในชั้นเรียน โดยหมุนเวียน เปลี่ยนกันได้ในระดับชั้นเดียวกัน
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอและประชาสัมพันธ์งานห้องสมุดให้ทั่วทั้งในและนอกโรงเรียน

จากวิธีการส่งเสริมการอ่านที่กล่าวข้างต้นวิธีการที่ส่งเสริมการอ่านได้มากที่สุดก็คือ การจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เพราะนอกจาก เป็นการชักชวนหรือจูงใจให้นักเรียนมาใช้บริการของห้องสมุดมากขึ้นแล้ว ยังเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนที่มาใช้บริการกับห้องสมุดอีกด้วย ห้องสมุดอาจจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้หลายชนิดแล้วแต่ประเภทของห้องสมุด และตามความเหมาะสมที่บรรณารักษ์จะพิจารณาเห็นสมควร

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนนี้มีผู้สนใจและทำการศึกษาไว้หลายท่าน เช่น

วาทิ ฐาปนวงศ์สานติ (2521 : 103) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาควร เลือกจัดพอสรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดในห้องสมุดจะ เลือกจัดตามความเหมาะสมและเวลา เช่น นิทรรศการต่าง ๆ ป้ายนิเทศ การเล่านิทาน เป็นต้น สำหรับการตอบคำถามเป็นบริการที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาต้องปฏิบัติตลอดเวลา เพื่อเป็นการแนะนำการใช้ห้องสมุด
2. กิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาในหลักสูตร เพราะ เป็นสถานับการศึกษากิจกรรมจึงนำมาจัดได้ทุกประเภท
3. กิจกรรมที่จัดบนเวที สำหรับกิจกรรมนี้ถ้าห้องสมุดจัดประจำทุกสัปดาห์จะช่วย ให้เด็กสนใจบริการห้องสมุดอย่างมาก เช่น การแสดงละคร
4. กิจกรรมประเภทแข่งขันหรือประกวดต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่เด็กวัยนี้ชอบมาก เนื่องจากมีการแข่งขัน กิจกรรมประเภทนี้จึง เหมาะสมกับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา
5. กิจกรรมในรูปแบบนิทรรศการ สำหรับห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่ห้องสมุดทุกประเภทควรจัด เพราะช่วยประชาสัมพันธ์ห้องสมุด เป็นอย่างดี

ธาดาศักดิ์ วชิรปรัชญาพงษ์ (2522 : 117-119) ได้เสนอแนะกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งคล้ายคลึงกับ อัมพร บันศรี และนันทา เผือกม่วง (2515 : 157-163) และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2504 : 17-18) ดังนี้คือ

1. การเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กโดยนำเรื่องจากหนังสือ มาเล่า อาจนำหนังสือมาให้ดูขณะ เล่าด้วย เป็นการจูงใจให้เด็กเกิดความอยากอ่านและใช้บริการห้องสมุด
2. การจัดนิทรรศการ เป็นกิจกรรมที่จูงใจให้นักเรียนเข้ามาใช้บริการของห้องสมุด ในการจัดนิทรรศการควรจะมีระยะเวลาพอสมควร
3. การวิจารณ์หนังสือ คือการพิจารณาหนังสืออย่างละเอียดถึงลักษณะการเขียน เนื้อเรื่อง เพื่อชี้ให้ผู้อ่านได้เห็นคุณค่าของหนังสือเล่มนั้น ๆ การวิจารณ์หนังสือ ผู้วิจารณ์จะต้องมีความเข้าใจในลักษณะของหนังสือที่จะวิจารณ์เป็นอย่างดี มีวิจารณ์ญาณที่ดี เทียงตรงและมีเหตุผล

4. การจัดอภิปราย ปาฐกถาหรือสนทนาเรื่องหนังสือ เป็นการแนะนำหนังสือ แก่ผู้อ่านทำให้ผู้อ่านมีความรู้หนังสืออย่างกว้างขวาง และควรเตรียมหาหนังสือมาแสดงไว้ด้วย
5. การทายปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ เป็นการชักจูงความสนใจให้ไปอ่านหนังสือ วิธีหนึ่ง ในการถามควรจะให้คำถามให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้ตอบและให้ผู้ตอบ ได้มีโอกาสตอบโดยทั่วถึงทุกคน เท่าที่จะทำได้
6. การจัดตั้งชมรมห้องสมุด บรรณารักษ์ควรส่งเสริมให้กลุ่มนักเรียนมีความสนใจ และจัดตั้งเป็นชมรมขึ้นมา
7. การจัดฉายภาพยนตร์ ภาพยนตร์ที่จัดฉายควรเป็น เรื่องส่งเสริมการอ่านหนังสือ หรือประ เภทสารคดีที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา อาจให้ความบันเทิง เป็นส่วนประกอบ
8. การจัดงานกรรมต่าง ๆ หรือวรรณกรรมสาธิต หมายถึงการแสดงต่าง ๆ เช่นละคร โดยนำเรื่องมาจากวรรณกรรมที่มีชื่อเสียง
9. การจัดทำรายชื่อหนังสือ ห้องสมุดควรส่งเสริมหรือชักจูงให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้อ่านหนังสือที่ดีและน่าสนใจ โดยจัดทำเป็นรายชื่อหนังสือ
10. การรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ครูบรรณารักษ์สามารถ ร่วมมือกับครูประจำวิชาและครูประจำชั้น คัดเลือกผลงานของนักเรียนแล้วรวบรวม เป็นรูปเล่ม
11. การจัดวันห้องสมุด เพื่อให้ผู้ปกครองได้ตระหนักถึงคุณค่าของหนังสือและ การอ่านสำหรับเด็ก โดยให้นักเรียนชวนเพื่อนและผู้ปกครองมาชม

จากกิจกรรมต่าง ๆ ข้างต้นที่ได้เสนอไว้จะเห็นได้ว่ามีกิจกรรมที่คล้ายคลึงกันบ้าง แตกต่าง กันบ้าง แต่ทางโรงเรียนประถมศึกษาจะจัดได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพร้อมของทางโรงเรียนว่าจะสามารถจัดกิจกรรมใดได้บ้าง ซึ่งจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ (2527 : 34-45) และ หวา พันธุ์เมฆา (2528 : 164-192) พบว่า กิจกรรมที่โรงเรียนประถมทั่ว ๆ ไปอาจจัดได้ คือ

1. การจัดนิทรรศการ
2. การเล่านิทาน
3. การแนะนำหนังสือ
4. การแข่งขันตอบปัญหา
5. การรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียน

โดยมีวิธีการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมโดยละเอียดดังต่อไปนี้

การจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการ เป็นบริการของห้องสมุดอย่างหนึ่งที่ห้องสมุดนิยมจัดกันมาก

วัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการ

ในการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดนิทรรศการ ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2520 : 11) วาฬี ฐาปนวงศ์สานติ (2522 : 1) กระทรวงศึกษาธิการ (2527 : 35) และ พวา พันธุ์เมฆา (2528 : 164) ได้กล่าวไว้คล้ายคลึงกันดังนี้

1. เพื่อ เสนอ เรื่องที่น่าสนใจให้นัก เรียน
2. เพื่อกระตุ้นให้นัก เรียนเกิดความใฝ่รู้ในเรื่องที่น่าสนใจต่าง ๆ และสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้จากวัสดุต่าง ๆ ในห้องสมุด
3. เพื่อ เชิญชวนให้นัก เรียน เข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น
4. เพื่อ เพิ่มพูนความรู้ในวิชาต่าง ๆ

ประเภทของนิทรรศการ

นิทรรศการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. นิทรรศการถาวร เป็นแบบที่ใช้จัดไว้ประจำ เช่น นิทรรศการแสดงวิธีการใช้ห้องสมุดแบบเร็ว อาจทำเป็นแผนผัง แผนภูมิ อธิบายไว้ แสดงการเก็บหนังสือ การยืม การคืน ตลอดจนวิธีการอ่าน เป็นต้น ในการจัดนิทรรศการแบบถาวรนี้ ห้องสมุดส่วนมากมักนิยมทำไว้มุมใดมุมหนึ่งของห้องสมุด

2. นิทรรศการชั่วคราว นิทรรศการแบบนี้เป็นที่นิยมใช้มาก และห้องสมุดก็ใช้จัดได้ตลอดปี เป็นการจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ นิทรรศการชั่วคราวนี้สนองวัตถุประสงค์ทางการศึกษาได้อย่างมากโดยดึงดูดกลุ่มคนที่สนใจเฉพาะ เรื่องในชุมชน ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ และความรู้ อีกประการหนึ่งช่วยเร้าความสนใจให้คนเข้าชมสิ่งแปลกใหม่ เป็นการเชิญชวนกลุ่มใหม่ที่ยังไม่เคยสนใจต่อกิจการห้องสมุดให้หันมาสนใจห้องสมุดและการอ่านหนังสืออีกด้วย การจัดนิทรรศการของห้องสมุดแบบชั่วคราวนี้มี 2 ประเภท

2.1 นิทรรศการย่อย เป็นนิทรรศการที่จัดขึ้นเพื่อผู้ใช้ห้องสมุดทุกคน ใช้เป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุดกับผู้อ่านโดยตรง เป็นการสร้างความเข้าใจและจงใจให้ผู้อ่านรู้สึกว่ ผู้อ่านเป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุด และห้องสมุดก็เป็นส่วนหนึ่งของผู้อ่าน นิทรรศการประเภทนี้มัก เป็นนิทรรศการที่อธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจถึงการทำงานของบรรณารักษ์ หน้าที่ของห้องสมุดงบประมาณและค่าใช้จ่าย บริการของห้องสมุด นโยบายการจัดซื้อหนังสือ และวัสดุอุปกรณ์

ความก้าวหน้าของห้องสมุด ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตลอดจนระเบียบการของห้องสมุด

2.2 นิทรรศการใหญ่ ห้องสมุดจัดนิทรรศการใหญ่ก็ เมื่อมี เหตุการณ์สำคัญ ของประเทศ ของสถาบัน หรือองค์การใดที่ขอความร่วมมือ เช่น สัปดาห์หนังสือร่วมกับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย วันเด็ก สัปดาห์วิชาการร่วมกับสถาบัน หรือวันต้นไม้แห่งชาติ เป็นต้น เมื่อจัดนิทรรศการใหญ่ การแจกเอกสาร เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องจัดทำขึ้น การลงทุนจึงต้องอาศัยงบประมาณที่ห้องสมุดจะต้องคำนึงถึงว่าจะได้รับจากส่วนใด ฉะนั้นนิทรรศการใหญ่นี้ ปีหนึ่งจึงจะจัด 2-3 ครั้ง เป็นอย่างมาก อาจเป็นเทอมละครั้ง แต่ถ้ามี เหตุการณ์สำคัญอาจเพิ่มขึ้นได้ เวลาในการจัดไม่ควรนานเกินไปนัก วัสดุที่ใช้ต้องระมัดระวัง จึงจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ช่วยดูแลและทำความสะอาดตลอดเวลา

การจัดนิทรรศการใหญ่แต่ละครั้ง บรรณารักษ์ต้องใช้เวลาและงบประมาณในการจัดมาก ฉะนั้นผลที่ได้ควรจะได้รับคุ้มค่ากับเวลาที่ต้องเสียไป จุดมุ่งหมายและเนื้อหาจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ

3. นิทรรศการเคลื่อนที่ เป็นแบบใหม่ที่เพิ่งเผยแพร่เมื่อไม่นานนัก คล้ายกับแบบนิทรรศการชั่วคราว และนิทรรศการชั่วคราวก็นำไปใช้เป็นนิทรรศการเคลื่อนที่ได้ กรณีที่ห้องสมุดต่าง ๆ นิยมจัดนิทรรศการ แต่ไม่มีเวลาในการเตรียม จัดได้น้อยนักอาจใช้วิธีการขอยืมนิทรรศการจากห้องสมุดอื่นมาจัดในห้องสมุดตนก็ได้ วิธีการนี้ช่วยประหยัด เงินและเวลาของห้องสมุด ตลอดจนบรรณารักษ์ไม่ต้องนั่งคิดหรือประดิษฐ์ เป็นการหมุนเวียนให้ห้องสมุดแต่ละแห่งได้มีโอกาสชมสิ่งแปลกๆ ใหม่ ๆ เพราะความคิด หรือวัสดุในการจัดนิทรรศการ ถ้าบรรณารักษ์คนเดียวจัดก็มักซ้ำ ไม่ค่อยมีอะไรแปลก แต่ถ้ายืมจากห้องสมุดอื่น แบบต่าง ๆ ก็แปลกไปทำให้ผู้ชมไม่เบื่อ

ข้อดีสำหรับนิทรรศการเคลื่อนที่อีกอย่างหนึ่งคือสามารถเดินทางไปพบกับผู้ชมในถิ่นต่าง ๆ ได้ดึงดูดความสนใจของคนหลาย ๆ สถานที่ให้รวมกัน นิทรรศการเคลื่อนที่จึงเปรียบเสมือนพลังที่ทรงอำนาจทางการศึกษา หากจัดได้ดี จะนำความรู้และความบันเทิงมาสู่หมู่ชนเป็นจำนวนมากมาย ทั้งนี้โดยลงทุนเพียงครั้งเดียว แต่ประโยชน์ที่จะได้รับเกินค่า ฉะนั้นผู้ที่ จะดำเนินการ เรื่องนิทรรศการเคลื่อนที่จึงต้อง เป็นผู้มีความประสิทธิภาพสูงและเสียสละ ห้องสมุดใหญ่ในชุมชนควร เป็นหลักให้ห้องสมุดเล็ก ๆ ได้พึ่งพาอาศัย

ขั้นตอนการจัดนิทรรศการ

การกำหนดขั้นตอนในการจัดนิทรรศการ การระดมศึกษาธิการ (2527 : 35-36) และ พวา พันธุ์เมฆา (2528 : 164-166) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าบรรณารักษ์ควรปฏิบัติตามแนวดังต่อไปนี้

1. กำหนดหัวข้อหรือ เรื่องที่จะจัด บรรณารักษ์ควรมีการวางแผนไว้ตลอดปี โดยกำหนดไว้อย่างคร่าว ๆ เมื่อถึงเวลาจริงอาจเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับ เหตุการณ์ขณะนั้น ๆ ได้ หัวข้อหรือ เรื่องที่สามารถนำมาจัดนิทรรศการได้เช่น

1.1 วันสำคัญทางราชการ เช่น วันเฉลิมพระชนพรรษา วันปิยมหาราช วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ เป็นต้น

1.2 เทศกาลตามประเพณี เช่น วันสงกรานต์ วันปีใหม่ วันลอยกระทง

1.3 หนังสือใหม่ของห้องสมุด

1.4 เมื่อมีบุคคลสำคัญของโลกหรือของชาติไทยถึงแก่กรรม

1.5 เมื่อมีเรื่องน่าสนใจเป็นข่าวใหญ่ในขณะนั้น เช่นการขุดพบของโบราณที่บ้านเชียงและพิสุจน์ ผลปรากฏว่าเป็นแหล่งวัฒนธรรมของโลก กว่า 5000ปีมาแล้ว ห้องสมุดอาจจัดนิทรรศการเรื่องบ้านเชียงนั้นได้ หรือมีข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการระบาคของโรคติดต่อ ห้องสมุดก็อาจจัดนิทรรศการเรื่องโรคนั้น ๆ ให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการระวังป้องกัน

1.6 หนังสือชนะการประกวด หรือได้รับรางวัลในโอกาสต่าง ๆ

1.7 หนังสืออ่านประกอบในหมวดวิชาที่นักเรียนควรอ่าน เช่นหนังสืออื่นเพิ่มเติมหมวดวิชาภาษาไทย หนังสือนิยายวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

1.8 การใช้ห้องสมุด อาจจะทำเป็นการแนะนำห้องสมุดในตอนเปิดภาคเรียน

2. เลือกสถานที่ที่จะจัดนิทรรศการ ตามปกติแล้วห้องสมุดทั่วไปมักจะมีป้ายสำหรับจัดนิทรรศการ บางแห่งอาจมีตู้นิทรรศการ บางแห่งอาจมีมุม เล็กน้อยสำหรับจัดนิทรรศการ เช่น บนหลังตู้เหล็กจุลสาร บนชั้นวางหนังสือ บรรณารักษ์จึงควรเลือกดูว่าจะจัดที่ใด บริเวณที่จัดควรสะอาด มีนักเรียนเดินผ่านอยู่เสมอ และเหมาะสมกับเนื้อหา

3. ร่างผังการจัดนิทรรศการ เมื่อได้หัวข้อและสถานที่ที่จะจัดนิทรรศการ แล้วบรรณารักษ์ควรร่างผังคร่าว ๆ ลงบนแผ่นกระดาษเสียก่อนว่าจะจัดอย่างไร จะใช้วัสดุอะไรบ้าง คำพูดที่จะใช้เป็นหัวข้อ คำอธิบายเรื่องจะใช้อย่างไรดี

4. การเตรียมวัสดุสำหรับจัดนิทรรศการ หลังจากกำหนดผังการจัดในข้อ 3 แล้วก็จะรู้ได้ว่าจะต้องใช้อะไรบ้าง ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปแล้วก็จะประกอบด้วย

4.1 หนังสือ ใบหุ้มปกหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนิทรรศการ

4.2 ของจริง หุ่นจำลอง เพื่อนำมาประกอบการจัด ให้เกิดความสวยงามน่าสนใจ แต่ต้องระวังอย่าให้สิ่งของเหล่านี้มากจนไปข่มหนังสือในกรณีที่นิทรรศการนั้นมุ่งให้ผู้ชมสนใจหนังสือมากกว่าวัสดุอื่น

4.3 วัสดุใช้สอยอื่น ๆ เช่น รูปภาพ กระดาษ สี พู่กัน โคม ริบบิ้น เป็นต้น ความจริงวัสดุเหล่านี้เมื่อจัดนิทรรศการครั้งหนึ่งแล้วก็สามารถเก็บไว้ใช้ในโอกาสต่อไปได้

4.4 บรรณานุกรม รายชื่อหนังสือที่เสนอแนะให้ผู้ชมไปอ่านเพิ่มเติม เรื่องเกี่ยวกับหัวข้อนิทรรศการครั้งนั้น ๆ

5. ลงมือจัด นำวัสดุต่าง ๆ ที่เตรียมไว้จัดลงตามรูปแบบที่คิดไว้ และตกแต่งขึ้นสุดท้ายให้สวยงาม สะดุดตา มีลักษณะเด่น - น่าสนใจ การที่จะให้สิ่งที่จัดนิทรรศการน่าสนใจอาจทำได้โดยวิธีดังต่อไปนี้

5.1 ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีการเคลื่อนไหว

5.2 ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีสีฉูดฉาด

5.3 ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการ เน้นในหัวข้อนิทรรศการให้มีขนาดใหญ่พิเศษ เมื่อเทียบกับวัสดุชิ้นอื่น ๆ ที่นำมาประกอบ

5.4 ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีรูปทรงแปลก ๆ

5.5 ใช้วัสดุที่มีเสียงเข้ามาประกอบ แต่ต้องระวังอย่าให้ดังมาก และถ้าจัดในบริเวณห้องสมุดก็อาจคว่ำวัสดุประเภทนี้

6. ช่วงเวลาที่จัดนิทรรศการในแต่ละครั้งอาจจะทิ้งไว้ให้ผู้ชมได้ชมในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะจัดครั้งนั้น ๆ อย่างไรก็ตามก็มิควรปล่อยให้ผ่านไปเร็วเกินไปจนผู้ชมไม่ได้ชมกันทั่วถึง และไม่คุ้มกับเวลาแรงงานที่ได้เสียไป หรือไม่ก็ปล่อยให้ไว้นานจนผู้ชมเบื่อหน่าย ช่วงระยะเวลาที่ใช้กันอยู่มักจะเป็น 1-3 สัปดาห์

7. การประชาสัมพันธ์ ในการจัดนิทรรศการทุกครั้งต้องสมควร ประชาสัมพันธ์ให้ครูหรือนักเรียนได้ทราบทั่วกัน อาจทำโดยการประกาศทางกระจายเสียงของ โรงเรียน หรือขอความร่วมมือจากครูผู้สอนให้แจ้งแก่นักเรียน การประชาสัมพันธ์ควรกระทำก่อน วันเริ่มนิทรรศการสัก 1-5 วัน และประชาสัมพันธ์ไปจนหมดระยะเวลาที่กำหนด

การเล่านิทาน

การเล่านิทาน เป็นวิธีการเก่าวิธีการหนึ่งของมนุษย์ในการที่จะถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ดังเช่นการเต้นรำหรือการร้องเพลงเหมือนกัน และถ้าศึกษาดูจากประวัติศาสตร์วรรณคดีจะพบว่า วรรณคดีที่สำคัญ ๆ ของโลกก็มีพื้นฐานมาจากการเล่านิทานนั่นเอง

ในยุคสมัยปัจจุบันการเล่านิทานถือกันว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการจะแนะนำหรือกระตุ้นให้ เด็ก ๆ ได้รู้จักกับวรรณคดีประจำชาติ และโดยธรรมชาติของเด็กซึ่งชอบฟังนิทานอยู่แล้ว ผู้ใหญ่ จึงใช้การเล่านิทานเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังให้เด็กเกิดความรัก ความซาบซึ้งในวรรณคดี และสนใจในการอ่านตลอดจนพัฒนาตนเองให้มีนิสัยรักการอ่าน

การเล่านิทานเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง เป็นการชุบชีวิตให้ตัวหนังสือ นั่นคือเรื่องบางเรื่อง เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ล่าฟังการอ่านก็ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ เท่านั้น แต่ถ้านำเรื่องที่เป็นตัวอักษรนั้นมาเล่า ใช้เสียงเป็นสื่อแทนที่จะใช้สายตาอย่างเดียวเรื่องนั้นจะมี ชีวิตชีววาขึ้นอย่างน่าประหลาด

นิทานเรื่องดี ๆ นั้นไม่เพียงแต่จะสร้างความสนุก ความพอใจให้กับเด็กเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เด็กได้พัฒนาการพูด พัฒนาการอ่านได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการเล่านิทาน

1. เพื่อ เป็นการเริ่มให้เด็กรู้จักหนังสือที่น่าสนใจ
2. เป็นการจูงใจให้เด็กเกิดความอยากอ่านและมาใช้บริการห้องสมุด
3. เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานและคติเตือนใจ

หลักการ เล่านิทาน

การเล่านิทานถือเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ผู้เล่าจะต้องมีเทคนิคและวิธีการเล่าอย่างไร จึงจะทำให้ผู้ฟังเกิดมโนภาพคล้อยตามไปกับผู้เล่า ไม่ว่าจะตั้งใจ เสียใจ สะเทือนใจ หรือตื่นเต้น ตกใจ สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับศิลปะในการเล่าของแต่ละบุคคลที่จะเล่าได้ดีเป็นที่ติดอกติดใจผู้ฟัง

หลักการเล่านิทานที่ดี ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การเลือกเรื่อง การเลือกเรื่องมาเล่านิทานเป็นสิ่งสำคัญมาก ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2520 : 25) กระทรวงศึกษา (2527 : 37) และ พวาทันธุ์เมฆา (2528 : 169) ได้กล่าวไว้ใกล้เคียงกันว่าเรื่องที่จะนำมาเล่าควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.1 มีคุณค่าแก่การฟัง คือนิทานนั้นจะให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง อาจจะเป็นความสนุกสนาน หรือ คติเตือนใจ

1.2 มีคุณค่าคุ้มกับ เวลาที่ต้องเตรียมตัวเล่า และคุ้มค่าเวลาที่ผู้ฟัง ต้องเสียไป

1.3 เป็นเรื่องที่คุณเล่าชอบและซาบซึ้ง เพราะจะช่วยให้การเล่านิทานออกรส สนุกสนาน

1.4 เลือกตามความสนใจของกลุ่มผู้ฟัง ข้อนี้อบรมารักษ์หรือผู้เล่า ต้องศึกษาความสนใจของเด็กว่าเด็กอายุเท่าใด ชอบเรื่องทำนองใด ความสนใจของเด็กวัยต่าง ๆ อาจพอสรุปได้ดังนี้

- เด็กวัยเรียนอนุบาลอายุไม่เกิน 6 ปี ชอบเรื่องง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน เรื่องที่เป็นจริง ทั้งนี้เพราะสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กวัยนี้ได้พบเห็น สังคมรอบบ้าน เป็นสิ่งใหม่ ๆ ทุกอย่างสำหรับแกทั้งสิ้น นอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังชอบพวกเพลงกล่อมเด็กง่าย ๆ หรือเป็นเรื่องสั้น ๆ
- เด็กอายุระหว่าง 6-8 ปี ชอบเรื่องนิทานพื้นบ้าน ที่มีคติสอนใจและแสดงไหวพริบ เช่น ศรีธนญชัย สังข์ทอง เป็นต้น
- เด็กอายุเกินกว่า 8 ปี สนใจเรื่องผจญภัย เรื่องลึกลับ ตื่นเต้น เรื่องที่มีการต่อสู้

2. ลักษณะของเรื่องที่เหมาะสมสำหรับผู้เล่า ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2520 : 27) ได้กล่าวถึงลักษณะเรื่องที่คุณพอสรุปได้ดังนี้

2.1 มีความเคลื่อนไหวในเรื่อง ควรจะใช้คำกริยาซึ่งตอบคำถามว่า ใคร ทำอะไร ตัวละครที่สำคัญของเรื่องกำลังทำอะไร ทำแล้วเป็นอย่างไร

2.2 มีเนื้อเรื่องที่ตื่นเต้นเร้าใจ ชวนให้อยากฟังไปจนจบ การผูกเรื่อง จะต้องแนบเนียน มีคดลึบซ่อนใจ

2.3 พรรณนาโวหารและภาพพจน์ในเรื่อง ถ้าผู้ฟังเป็นเด็กเล็ก การใช้พรรณนาโวหารจะต้องไม่ยาวเกินไป ภาพพจน์จะต้องแจ่มแจ้ง

2.4 คำซ้ำ ๆ หรือข้อความซ้ำ ๆ และคล้องจองกัน เป็นลักษณะที่เด็กเล็กชอบมาก

2.5 ปฏิภาณไหวพริบของตัวละคร การพูดจาโต้ตอบที่แสดงถึงสติปัญญาที่เฉียบแหลม ทำให้ผู้ฟังชอบและคิดใจ

2.6 ความรู้สึกที่สะเทือนใจ เช่น ตีใจ เสียใจ ความรัก ความโกรธ ความเกลียด และความเศร้า สิ่งเหล่านี้จะทำให้นิทานเรื่องนั้นมีรสชาน่าฟังยิ่งขึ้น

2.7 เรื่องควรจบลงด้วยความสุข

3. วิธีการเล่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 37-40) และ พวา พันธุ์เมฆา (2528 : 170) ได้กล่าวถึงวิธีการเล่านิทานดังต่อไปนี้

3.1 เล่าปากเปล่า ประกอบท่าทางใช้เสียงตามลักษณะตัวละครในเรื่อง

3.2 เล่าเรื่องจากหนังสือ วิธีนี้ผู้เล่าจะเลือกหนังสือที่มีภาพประกอบสวย ๆ และภาพเป็นหัวใจสำคัญของหนังสือนั้น เมื่อเล่าผู้เล่าจะใช้มือข้างหนึ่งจับตัวหนังสือตอนล่างไว้ อีกมือหนึ่งไว้คอยเปิดหน้าหนังสือ ผู้เล่าต้องหันหน้าภาพหนังสือไปยังกลุ่มนักเรียนผู้ฟัง วิธีนี้ผู้เล่าไม่จำเป็นต้องกับท่องนิทานในเล่มนั้นได้ทุกตัวอักษร เพียงแต่จำเค้าโครงของเรื่องกับคำสนทนาที่สำคัญให้ได้ ขณะเล่าคาเพียงชำเลื่องดูหน้าในหนังสือเท่านั้น ส่วนใหญ่สายตาจะจับที่กลุ่มเด็ก สำหรับหนังสือที่จะเลือกมาเล่าแบบนี้ควรจะเลือกเล่มที่ใหญ่โตพอสมควร มีภาพชัดเจน ขนาดของภาพใหญ่พอที่จะให้เด็กเห็นทั่วถึง ภาษาสละสลวยและเรื่องมีคุณค่า

3.3 เล่าเรื่องจากภาพ วิธีนี้ผู้เล่าจะมีภาพสำคัญเพียง 3-5 ชิ้น เป็นภาพสำคัญของเนื้อเรื่องนิทานที่จะเล่า ผู้เล่าจะเล่าเรื่องไปพร้อมกับใช้ภาพอธิบายประกอบ เรื่องดำเนินถึงภาพใดก็ยกภาพอธิบายประกอบ เรื่องดำเนินถึงภาพใดก็ยกภาพนั้นขึ้นมาแทนภาพก่อน วิธีการเล่า เช่นนี้ช่วยสร้างจินตนาการของเด็กให้แจ่มชัดขึ้น

3.4 เล่าเรื่องโดยมีรูปภาพประกอบ วิธีนี้ผู้เล่าจะใช้แผ่นป้ายสำลี เป็นฉากหลัง และมีรูปภาพของตัวละครในเรื่องหรือส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น ภาพต้นไม้ ภาพยานพาหนะเป็นอุปกรณ์ร่วม ภาพเหล่านี้ติดกระดาษทรายด้านหลังเพื่อให้สามารถยึดติดกับผ้า สำลีได้ ผู้เล่าเมื่อเริ่มเล่าเรื่องก็จะใช้รูปภาพต่าง ๆ ขึ้นมาติดบนแผ่นป้ายประกอบไปด้วย

3.5 เล่าเรื่องโดยการเชิดหุ่น วิธีนี้ผู้เล่าจะเชิดหุ่นที่เป็นตัวละคร ในเรื่อง และอาจให้เด็กนักเรียนที่สนใจมาร่วมเชิดด้วยก็ได้

3.6 เล่าเรื่องโดยการฉายสไลด์ วิธีนี้ผู้เล่าจะถ่ายสไลด์จากหนังสือ นิทาน เวลาเล่าก็ฉายสไลด์ประกอบการเล่า เป็นการช่วยเปลี่ยนบรรยากาศการฟังให้สนุกสนาน มากขึ้น เด็กได้ดูภาพกันทั่วถึง

4. การเตรียมตัวก่อนเล่า การเตรียมตัวเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก ผู้เล่าจะต้องคุ้นเคยกับเรื่องที่จะเล่าเสียก่อน ซึ่ง ธาดาศักดิ์ วชิรปริษาพงษ์ (2520 : 25-26) และ หวา พันธุ์เมฆา (2528 : 174) ได้เสนอแนะการเตรียมตัวในการเล่าดังต่อไปนี้

4.1 ผู้เล่าต้องศึกษาเรื่องที่จะเล่าให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ว่าตรง ไหนเป็นจุดสำคัญของเรื่อง มีส่วนปลีกย่อยคอนใดที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญคอนท้ายซึ่งจะเล่า ขาดคอนนี้ไม่ได้ เพราะจะทำให้คอนท้ายสรุปไม่ลงหรือต้องเล่าย้อนหลัง อันทำให้เสียบรรยากาศ การฟังและทำให้ผู้ฟังรู้สึกด้อยศรัทธาลงไม่น้อย ฉะนั้นต้องเตรียมตัวให้แม่นยำในเนื้อเรื่อง

4.2 เขียนสังเขปเรื่องเป็นข้อ ๆ เพื่อให้เรื่องดำเนินไปตามลำดับ ไม่สับสน บันทึกข้อความหรือสำนวนที่ดี ๆ ไว้

4.3 หาความรู้ที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพิ่มเติม เช่นความรู้เกี่ยวกับ ตัวละคร: ขนบธรรมเนียมประเพณี และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ

4.4 จัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบการเล่า เพื่อให้การเล่า นิทานน่าสนใจและสนุกสนาน ควรหาอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเล่าด้วย

4.5 ลองเล่าด้วยตนเองหน้ากระจก เพื่อทดสอบการออกเสียง ท่าทางหรือใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่าว่าจะหยิบฉวยได้ทันการหรือไม่ อาจจะทดลองหลาย ๆ ครั้งให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อรู้สึกหายประหม่าและมั่นใจ คุณก็พร้อมที่จะออกเล่านิทาน

4.6 ภาษา คำพูดที่จะใช้ในการเล่า ควรจะต้องคิดล่วงหน้าว่าจะใช้ ศัพท์หรือคำใด เพื่อให้เกิดความเข้าใจ หรือผู้ฟังที่ง หรือผู้ฟังเกิดอารมณ์ขัน เช่น คำว่า "อุตุลุด" ในพวกเด็กเล็ก ๆ ที่ยังไม่เคยได้ยินคำนี้มาก่อน เมื่อได้ยินจะชอบใจหัวเราะเพราะ

เสียงของคำแปลกดี

5. การเล่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 40) และ พวา พันธุ์เมฆา (2528 : 170) ได้กล่าวไว้ดังนี้

5.1 ควรเลือกสถานที่ให้เหมาะกับขนาดของกลุ่มผู้ฟัง อาจเป็นมุมหนึ่งของห้องสมุด ใต้ต้นไม้ บนสนามหญ้า

5.2 ดูแลให้เด็กอยู่ในท่าสบายที่สุดตามที่เกษอบ ถ้า เป็นเด็กกลุ่มใหญ่อาจให้นั่งกับพื้นหน้าผู้เล่า ผู้เล่าอาจนั่งบนเก้าอี้เดี่ยว ๆ

5.3 เวลาใช้ในการเล่าอย่าให้นานมาก เด็กเล็กไม่ควรเกิน 15 หรือ 20 นาที เด็กโตไม่ควรเกิน 30 นาที

5.4 เมื่อเล่าจบแล้ว ควรหาคำถามเกี่ยวกับเรื่องในนิทานนั้น ๆ การถามเด็ก เป็นการฝึกการสังเกต และสิ่งที่ควรจะได้จากนิทาน

การแนะนำหนังสือ

การแนะนำหนังสือมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ บรรณาธิการต้องการแนะนำหนังสือที่คนเลือก เห็นแล้วว่าเหมาะกับนักเรียนให้นักเรียนรู้จัก เพื่อจะได้ติดตามอ่านต่อไป ส่วนวิธีการจะใช้วิธีใดนั้นก็แล้วแต่สถานการณ์ เช่น การพูดเรื่องหนังสือ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น การพูดเรื่องหนังสือ เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยประสบการณ์และความสามารถของบรรณาธิการอย่างมาก ถ้าบรรณาธิการขาดประสบการณ์ การพูดเรื่องหนังสือแทนที่จะเป็นการเชิญชวนให้อ่านหนังสือจะกลับกลายเป็นสร้างความเป็นเฉยต่อหนังสือ กิจกรรมแนะนำหนังสือ ห้องสมุดมุ่งจะพูดถึงเฉพาะหนังสือดีที่เหมาะสมแก่นักเรียนเท่านั้น ในการแนะนำหนังสืออาจจะเขียนหรือพิมพ์ลงในกระดาษติดบนป้ายหน้าห้องสมุดให้นักเรียนมีโอกาสอ่านด้วยตนเอง

ในการเขียนแนะนำหนังสือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 41) ได้กล่าวว่า ควรจะกล่าวแนะนำในเรื่องต่อไปนี้

1. เนื้อหาโดยส่วนรวมของหนังสือ เล่มนั้น
2. เรื่องเด่นในหนังสือที่ควรนำมากล่าว เป็นตัวอย่าง
3. ข้อดีอื่น ๆ เช่น รูปเล่ม ภาพประกอบ ส่วนวนการเขียน
4. ควรเขียนข้อความเชิญชวนหรือท้าทายให้อ่าน

ส่วนการพูด เรื่องหนังสือสามารถใช้ได้กับหนังสือทุกสาขาวิชา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของหนังสือ เนื้อหาของหนังสือ ระดับของนักเรียน วิชาที่นักเรียนเรียน ซึ่งบรรณารักษ์ต้องพิจารณาให้เหมาะสมสัมพันธ์กัน ทว่า พันธุ์เมฆา (2528 : 182-183) ได้เสนอแนะวิธีการเตรียมตัวพูดเรื่องหนังสือดังต่อไปนี้

1. พิจารณาคัดเลือกหนังสือใหม่หรือหนังสือเก่าบางเรื่องที เนื้อเรื่องยังน่าสนใจแต่เด็ก ๆ อาจไม่ทราบหนังสือนั้นมีคุณค่า นำมาแยกตามระดับความสามารถในการอ่านและความสนใจ เช่น หนังสือภาพสำหรับเด็กประถม แล้วบรรณารักษ์หรือครูผู้นั้นต้องอ่านหนังสือเหล่านั้นให้เข้าใจทั้งหมด
2. ควรเลือกจุดเด่นของเนื้อเรื่องบางตอนไว้ เพื่อเตรียมเล่าเน้นเป็นพิเศษเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังสนใจ อย่าเล่าเรื่องในหนังสือทั้งหมดควรเล่าพอให้เข้าใจคร่าว ๆ แล้วเลือกเอาจุดน่าสนใจมาเล่า ซึ่งอาจเป็นตอนที่โศกเศร้า ตอนที่ตลก ตอนที่ลึกลับ ตอนที่ตื่นเต้น เมื่อเลือกได้แล้วควรจดบันทึกกันลึ้มไว้ในกระดาษและเสียบไว้กับตัวหนังสือแต่ละเล่ม
3. พิกพูดคนเดียวก่อนที่จะไปพูดจริง เพื่อจับเวลา และเพื่อประเมินผลตนเองว่า พูดได้ครบถ้วนตามเนื้อหาที่เตรียมไว้หรือไม่
4. นำหนังสือไปพูดแนะนำกับนักเรียนจริง ๆ หลังจากการพูดแนะนำกับกลุ่มนักเรียนกลุ่มแรกแล้ว ควรประเมินผลว่าการพูดแนะนำครั้งนั้นนักเรียนมีปฏิกิริยาอย่างไร แสดงความสนใจหรือไม่ กระตือรือร้นที่จะมาติดตามอ่านหนังสือ เล่มนั้นมากน้อยเพียงใด ถ้ายังคิดว่ามีข้อบกพร่องก็ควรบันทึกเพื่อหาวิธีการแก้ไข สำหรับการพูดเรื่องหนังสือ เล่มนั้นในครั้งต่อไป
5. ควรทำแบบฟอร์มบันทึกข้อมูล การพูดเรื่องหนังสือแต่ละเล่มไว้ในกระดาษ โดยด้านหน้าเป็นข้อมูลเกี่ยวกับชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ หรืออาจใส่ข้อมูลทางบรรณานุกรมทั้งหมดก็ได้ และข้อมูลเกี่ยวกับวันเวลาครั้งที่ที่ได้พูดเรื่องหนังสือไปแล้วกับกลุ่มใด ชั้นใด ด้านหลังเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องย่อของหนังสือ จุดที่น่าสนใจที่จะพูดย้ำหรือยกมาประกอบเป็นพิเศษอยู่หน้าใด

การแข่งขันตอบปัญหา

การแข่งขันตอบปัญหา เป็นวิธีที่จะเชิญชวนให้มีผู้เข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น และสม่ำเสมอ วาณี ฐาปนวงศ์สานติ (2521 : 78) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการแข่งขันตอบปัญหาไว้ดังนี้

1. สนับสนุนการค้นคว้าด้วยตนเอง
2. ส่งเสริมให้เป็นนักอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริมให้สนใจ เข้าใช้ห้องสมุดของโรงเรียน
4. รู้จักใช้ประโยชน์จากหนังสือในห้องสมุด
5. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

การเตรียมการแข่งขันตอบปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2527 : 43) และ ชาติศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2520 : 43) ได้กล่าวถึงการเตรียมการพอสมควรได้ดังนี้

1. การตั้งปัญหา บรรณารักษ์ต้องสำรวจระดับการศึกษาและความสนใจของผู้ใช้เป็นประจำ เพื่อเป็นข้อมูลในการตั้งปัญหา บรรณารักษ์ไม่ควรตั้งปัญหาให้ยากและลึกซึ้ง นักธรรมชาติของมนุษย์ถ้าลงมือกระทำสิ่งใดก็หวังจะได้ผลตอบแทนที่เข้าข้างตนเองบ้าง ถ้าไม่ได้รับผลเลย ความอดทนในการกระทำสิ่งนั้น ๆ ย่อมลดน้อยลงไปจนในที่สุดเลิกสนใจกิจกรรมที่จัดขึ้นก็ล้มเหลว

เนื้อหาที่ควรนำมาตั้งเป็นปัญหา วาณี รูปนวงศ์สานติ (2521 : 79) กล่าวว่าควรเป็น

- ความรู้ทั่วไป ที่ค้นหาคำตอบได้จากหลายแหล่ง
- ความรู้เฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง
- ปัญหาเขavn

2. กำหนด วัน เวลา สถานที่และประกาศให้ทราบล่วงหน้า

3. แจ้งให้ทราบถึงเรื่องประเภทของหนังสือ หรือหนังสือที่จะให้ถาม

พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ในการทายปัญหานั้น ๆ ให้ชัดเจน

4. เตรียมหาวิธีที่จะให้ผู้ตอบได้มีโอกาสตอบได้ทั่วถึงและสนุกสนาน

5. เตรียมหารางวัลสำหรับผู้ตอบชนะ รางวัลต่าง ๆ อาจเป็นหนังสือในห้องสมุดขอหรือได้รับอภิสิทธิ์จากการจากสำนักพิมพ์ หรือร้านหนังสือที่เคยติดต่ออุดหนุนกันอยู่ก็ได้

6. ระยะเวลาไม่ควรเกินครั้งละ 1 ชั่วโมง หรือถ้าจัดเป็นภาคเรียนอาจทายปัญหาหลาย ๆ ครั้ง ๆ ละ 1-2 สัปดาห์ แล้วรวมคะแนนปลายภาคเรียนก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสม

ประเภทของการทนายปัญหา

ธาดาศักดิ์ วชิรปรัชญพงษ์ (2520 : 43-44) ได้แบ่งการทนายปัญหาออกมาเป็น

2 ประเภท คือ

1. ปัญหาสด เป็นการทนายปัญหาแบบ เมื่อผู้ทนายอ่านปัญหาจบ ก็ให้ผู้ตอบตอบได้ทันทีในระยะเวลาสั้น ๆ
2. ปัญหาระยะยาว ห้องสมุดจะตั้งปัญหาแล้วตีตประกาศไว้ ให้เวลาไปค้นคว้าหาคำตอบจากหนังสือ วารสาร หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในห้องสมุด แล้วจึงส่งคำตอบภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ คะแนนที่ผู้ตอบปัญหาแต่ละครั้งจะเก็บสะสมไปเรื่อย ๆ จนครบจำนวนครั้งที่กำหนดจึงรวมตัดสิน ผู้ได้รับรางวัลการทนายปัญหาประเภทนี้ ไม่จำเป็นต้องบอกประเภทของหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ที่จะใช้หาคำตอบ เพราะผู้ตอบมีระยะเวลาในการค้นหาคำตอบได้นาน

การรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียน

ในการรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 43) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และการรวบรวมไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียน

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตน
2. เพื่อให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นสูงขึ้น
3. เพื่อทำให้ห้องสมุดมีหนังสือเพิ่มมากขึ้น
4. เพื่อประหยัดงบประมาณของห้องสมุด

การรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียน จัดทำได้โดย

1. ครูบรรณารักษ์ขอความร่วมมือกับครูประจำวิชาและครูประจำชั้นในการคัดเลือกผลงานของนักเรียน

ผลงานของนักเรียนที่ใช้ในการรวบรวมได้แก่

- นิทานที่นักเรียนแต่งเอง
- ภาพวาดประกอบคำบรรยาย
- รายงานทางวิชาการ เช่น ทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. นักเรียนที่ส่งงานมาประกวดแล้ว ได้รับรางวัลชนะเลิศ และนำผลงานไปแสดงที่โรงเรียน และนำผลงานไปส่งที่โรงเรียน

2. นำผลงานที่ผ่านการคัดเลือกแล้วมารวบรวม เป็นรูปเล่ม และทำปกโดยตกแต่งปกให้น่าดู เพื่อชักจูงให้นักเรียนอยากอ่านเนื้อหาภายใน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา มีน้อย งานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดส่วนใหญ่ มักจะเป็นการศึกษาวิจัยในระดับสูงกว่าประถมศึกษา คือห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ห้องสมุดวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัย หรือห้องสมุดประชาชน งานวิจัยในระดับต่าง ๆ ดังกล่าวพอจะสรุปได้ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอน

สมจิต พรหมเทพ (2515 : 40-41) ได้ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนได้รับการสอนให้รู้จักใช้ห้องสมุดและหลังจากได้รู้จักใช้ห้องสมุดแล้ว นอกจากนั้นยังศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและความสามารถในการใช้ห้องสมุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลปรากฏว่าทักษะในการใช้ห้องสมุดมีส่วนช่วยให้นักเรียนทำคะแนนในวิชาภาษาอังกฤษและภาษาไทย

ประจิต ทองรัตน์ (2525 : 48-49) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ห้องสมุดในการสอน เปรียบเทียบกับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มทดลองมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเห็นได้ชัดสอดคล้องกับการวิจัยของเบคเกอร์ (Becker 1970 : 2411A)

เฉลิมศรี เจตระการ (2525 : 61-68) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษาโครงการทดลองหลักสูตร พุทธศักราช 2521 พบว่า ครูและนักเรียนมีความเห็นว่า กลุ่มวิชาที่ต้องอาศัยห้องสมุดในการเรียนการสอนมากที่สุดคือ กลุ่มสร้างสรรค์เสริมประสบการณ์ชีวิต กิจกรรมที่ครูและนักเรียนเห็นว่า มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน คือ การจัดนิทรรศการ การแข่งขันตอบปัญหา และการฉายสไลด์

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ปรากฏว่าผลการวิจัยสอดคล้องต้องกันว่า การใช้ห้องสมุดมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน

งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการจัดห้องสมุด

สมจิตร สร้อยสุรียา (2500 : 42-49) ได้ศึกษาถึงเรื่องการจัดห้องสมุดสำหรับเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา ผลปรากฏว่าการจัดห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาดังนี้คือ

1. ด้านการเงิน งบประมาณส่วนที่ควรนำไปใช้ในการปรับปรุงห้องสมุด มักจะถูกนำไปใช้ในด้านอื่น
2. ขาดบรรณารักษ์ที่มีความรู้
3. หนังสือมีน้อยและไม่เหมาะสมกับเด็ก
4. ไม่เข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีห้องสมุด
5. เด็กไม่เข้ามาใช้ห้องสมุด

หว่า พันธุ์เมฆา (2512 : 71-76) ได้ศึกษาถึงเรื่องปัญหาและความต้องการในการรับบริการห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงปีที่ 2 ในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ และสรุปผลได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการยืม นักศึกษาจะประสบปัญหาในเรื่องระยะเวลาของการยืมหนังสือ
2. ปัญหาในด้านการใช้ห้องสมุด
3. ปัญหาด้านอาคารของห้องสมุดและสิ่งอำนวยความสะดวก
4. ปัญหาการขาดหนังสือ

สุวรรณ แก้วเหล็ก (2512 : 104-108) ได้ศึกษาถึงปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของบรรณารักษ์ และผู้ช่วยบรรณารักษ์ในโรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2512 พบว่ามีปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านงบประมาณ อาคารสถานที่และบุคคล พบว่างบประมาณไม่เพียงพอ อาคารสถานที่คับแคบ บุคคลร่วมงานไม่พอเหมาะกับงานบรรณารักษ์ และบรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบในหน้าที่และทำงานหนัก
2. ด้านหนังสือและวัสดุ พบว่า หนังสือไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา จำนวนหนังสืออ้างอิงน้อย ไม่เพียงพอสำหรับค้นคว้า ข้อมหนังสือไม่ทันกับผู้ใช้บริการ และขาดวัสดุทัศนวัสดุที่จำเป็นในการศึกษา

3. ด้านผู้รับบริการ พบว่า ครูและอาจารย์ยืมหนังสือแล้วไม่คืน จำนวนผู้รับบริการมากเกินไป บริการไม่ทั่วถึง นักศึกษาไม่นำเอาวิชาบรรณารักษ์ที่ได้เรียนไปแล้วใช้ประโยชน์ในการใช้ห้องสมุด และนักศึกษามีกิจนิสัยในการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองน้อย

4. ด้านบริการและจัดกิจกรรม พบว่า ทำบัตรรายการไม่ทัน การบริการตอบคำถามไม่ได้ผลดี เพราะไม่มีเวลาว่างและขาดแหล่งค้นคว้า และมีหนังสือน้อยไม่เพียงพอในการบริการหนังสือออก

รัทธ ชิงธาดา (2513 : 105-110) ได้ศึกษาถึงการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในส่วกลาง พบว่า มีปัญหา ดังนี้

1. ผู้บริหารให้งบประมาณดำเนินงานห้องสมุดน้อย
2. ผู้บริหารเห็นว่างานบรรณารักษ์เป็นงานเบา ผู้ที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ต้องสอนด้วย

3. จำนวนหนังสือพิมพ์มีน้อยไม่สมดุลกับผู้ใช้
4. ขาดเงินสำหรับใช้ในการดำเนินงานห้องสมุด

สมชัย ยุติธรรม (2514 : 34, 39, 59, 63) ได้ศึกษาถึงปัญหาความต้องการและทัศนคติของครูและนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ผลปรากฏว่าปัญหาที่พบในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนที่พบมากคือ หาดหนังสือที่ต้องการไม่พบหนังสือส่งคืนแล้ว เรียงชั้นชั้นใหม่ช้าเกินไป และหนังสือไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

พจนา จันทร์ฉาย (2515 : ง-จ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับวิทยาลัยครู ตลอดจนความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อประเภทของหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ มีจำนวนไม่เพียงพอ

สุชาติ อำนวยจร (2516 : 60) ได้ศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยม กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ไม่ควรมีชั่วโมงสอน หรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ และควรมีอิสระในการดำเนินงานอย่างเต็มที่

เกษม นิยมราษฎร์ (2520 : บทคัดย่อ) และ ประภัสสร พุฒผล (2521 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพของห้องสมุดโรงเรียนในส่วนภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่าสอดคล้องกันคือ สภาพห้องสมุดโรงเรียนต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้ง ๆ ที่ครูและนักเรียนเชื่อว่าห้องสมุดจำเป็นต่อการเรียนการสอน ครูและนักเรียนพอใจที่จะใช้ห้องสมุด เป็นที่น่าสังเกตว่ายังไม่ได้มีความพยายามอย่างแท้จริงที่จะทำให้ห้องสมุดเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญมาก แต่ในทางปฏิบัติยังไม่ได้มีการสนับสนุนอย่างเพียงพอ บรรณารักษ์ไม่สามารถทำงานห้องสมุดได้เต็มเวลาเพราะต้องสอนหรือทำหน้าที่อื่นด้วย

ประดิษฐ์ ไชยกาฬ (2523 : 178-179) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรมสามัญ และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดสงขลา กับเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนประถมส่วนใหญ่มีการบริการและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวน้อยมาก เนื่องจากสาเหตุ

1. บรรณารักษ์ไม่มีเวลาจัด เนื่องจากมีชั่วโมงสอนมากเกินไป
2. บรรณารักษ์มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดบริการและกิจกรรม เหล่านี้น้อย
3. ขาดความร่วมมือและประสานงานที่ดีระหว่างครูประจำวิชา ครูประจำชั้น หรือหัวหน้าสาย
4. ขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาทั้งทางด้านกำลังใจและงบประมาณในการจัด
5. กิจกรรมบางอย่างครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา เป็นผู้จัดอยู่แล้ว

เหมวดี กาญจนสกุล (2527 : 73-76) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่ากิจกรรมที่ห้องสมุดจัด เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้แก่ จัดป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ แข่งขันตอบปัญหา สำหรับปัญหาในการใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเรื่องหนังสือมีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการใช้

งานวิจัย เกี่ยวกับปัญหาในการจัดบริการห้องสมุดตั้งที่กล่าวมาแล้วจะ เห็นได้ว่าปัญหา ที่พบนั้นส่วนใหญ่เกี่ยวกับหนังสือมีไม่เพียงพอ บรรณารักษ์ไม่มีเวลาจัดกิจกรรม เนื่องจากมีชั่วโมงสอน มากเกินไป และปัญหาทางด้านงบประมาณ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

งานวิจัย เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนได้มีผู้วิจัยไว้ดังนี้

แฮสติง และ เทนเนอร์ (Hasting and Tanner 1963 : 401-405)

ได้ศึกษา เรื่องอิทธิพลของการใช้ห้องสมุดต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา ในซานฟรานซิสโก โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม ให้กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอน ผลปรากฏว่า

1. นักเรียนในกลุ่มทดลองได้ทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้นตามอัตราการใช้ห้องสมุด
2. นักเรียนในกลุ่มทดลองสามารถทำคะแนนการสะกดคำ การใช้ภาษาและทักษะทั้งหมดได้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเห็นได้ชัด

เบคเกอร์ (Becker 1970 : 2411A) ได้ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนการ เรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนที่มีห้องสมุดว่าจะแตกต่างจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่มีห้องสมุดหรือไม่ ผลปรากฏว่า การสอนให้รู้จักการใช้ห้องสมุดและการแนะนำของบรรณารักษ์มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในเรื่อง การรวบรวมข้อมูล ทักษะในการอ่าน แผนที่และลูกโลกของนักเรียนกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินอกจากมีการให้กลุ่มทดลองได้ใช้วัสดุประกอบการเรียนจำนวนมาก ทำให้ผลการเรียนรู้ดีขึ้นอย่างเด่นชัด

เฮล (Hale 1971 : 75) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของบริการห้องสมุด

ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ 12 โรงเรียนมัธยมเกรสวิต เวอร์จิเนีย โดยเปรียบเทียบนักเรียน 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ใช้บริการห้องสมุดอย่างกว้างขวางและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยมีบรรณารักษ์แนะนำ กับกลุ่มซึ่งใช้บริการห้องสมุดเป็นครั้งคราว ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มแรกสูงกว่าอีกกลุ่มหนึ่งอย่างเห็นได้ชัด

โทมัส (Thomason 1973 : 799A) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของนักเรียนต่อความสะดวกในการสื่อสารทั้งหมดทุกชนิด พบว่านักเรียนร้อยละ 80 มีความเห็นว่าห้องสมุดช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเขาดีขึ้น และนักเรียนอีกร้อยละ 90 มีความเห็นว่าจำเป็นต้องใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียน

จากการวิจัยของ โทมัสสัน (Thomason 1973 : 799A), เฮล (Hale 1971 : 75), เบคเกอร์ (Becker 1970 : 2411A) พบว่ามีผลการวิจัยที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แฮสติง และ เทนเนอร์ (Hastihg and Tanner 1963 : 401-405) ซึ่งพบว่าการใช้ห้องสมุดมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดห้องสมุด

ซารา อินนิส เฟรนวิก (Fenwick 1966 : 35-36) ได้ศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดสำหรับเด็กในประเทศออสเตรเลีย สรุปปัญหาต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน
2. ขาดบรรณารักษ์ที่มีความรู้และได้รับการฝึกอบรมในด้านบรรณารักษศาสตร์
3. หนังสือมีคุณภาพต่ำ
4. ขาดคู่มือสำหรับการเลือกซื้อหนังสือ
5. ขาดการแนะนำการอ่าน

มุลเลน (Mullen 1967 : 400A) ได้สำรวจปัญหาในการการปฏิบัติงานและสภาพห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนของสมาคมศูนย์กลางภาคเหนือในรัฐมิสซูรี พบว่ามีปัญหาด้านงบประมาณ คืองบประมาณไม่เพียงพอ ส่วนด้านบุคลากร คือจำนวนบรรณารักษ์ไม่เพียงพอ และได้รับการฝึกฝนอบรมระยะสั้นเกินไป

เควิด เคเซอร์ และคณะ (Kaser and others 1969 : 9-22) ได้ทำการสำรวจสภาพห้องสมุดโรงเรียนในเอเชีย 8 ประเทศ พบว่า มีปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ และบรรณารักษ์โรงเรียนมัธยมไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ และไม่มีเวลาคำเนินงานห้องสมุดได้เต็มที่เพราะต้องทำหน้าที่สอนด้วย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการจัดห้องสมุด เดวิด เคเซอร์ และคณะ (Kaser and other 1969 : 9-22), มุลเลน (Mullen 1967 : 400) และ ซารา อินนิส เฟรนวิค (Fenwick 1966 : 35-36) ได้ผลจากการศึกษาสอดคล้องกันใน เรื่องการขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร และบุคลากรไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย